

9

Seat No. _____

No. of Printed Pages: 02

[A-13]

Sardar Patel University**M. A. (Final) (External) Examination Sanskrit (New)****Thursday Date: 28/04/2022****Time: 09.00 A.M. to 11.00 A.M.****MAFESAN504: Unseen: Essay, Translation (Sanskrit to Gujarati & Gujarati to Sanskrit),
Question from Sanskrit Paragraph****Total Marks: 70**

પ્રશ્ન:૧ નિબન્ધ: લિખતુ-

(૧૭)

વિદ્યાયા: મહત્ત્વમ્।

અથવા

શતપુત્રસમો વૃક્ષ:।

(૧૭)

પ્રશ્ન:૨ ગુર્જરભાષયા અનુવાદો વિધેય:।

(૧૮)

મોક્ષસ્તુ ભાગ્યાધીન એવ, ઈશ્વરાધીનો વા। અચિન્ત્ય કરુણાસમ્પન્ન: ઈશ્વર એવાસ્માકં તારક:, નાત્રાસ્માભિ: કિञ્ચિત્ કર્તવ્યમવશિષ્યતે। અત એવ ઈશાનુગ્રહસ્ય મહિમાનં વર્ણયન્તિ અનુભવયોગિન:-
ઇત્યેવં શિષ્યકથનં શ્રુત્વા ગુરુરુક્તવાન્- પુરુષાર્થ એવ બલવાન્। કથમ્? યથાકાલં કથયિષ્યામિ ઇતિ પ્રત્યજાનીત ગુરુ:। એકદા નિર્જલકૂપકળ્થે ઉપવિષ્ઠૌ ગુરુશિષ્યૌ જ્ઞાનવાર્તા કુર્વન્તૌ આસ્તામ્। તત્ર શિષ્યેણ કૂપાન્ત:પતિત: બહિરાગમનાય અનવરતમ્ ઉત્પ્લુત્ય ઉત્પ્લુત્ય પ્રયતમાન: મૂષક: દૃષ્ટ:। તાદૃશાદન્ધકૂપાત્ સ્વબલેન નિર્ગમનં મૂષકાય દુ:શક્યપ્રાયમ્।

અથવા

પ્રશ્ન:૨ ગુર્જરભાષયા અનુવાદો વિધેય:।

(૧૮)

તદેવં પ્રાયોડતિકુટિલકષ્ટચેષ્ટાસહસ્રદારુણે રાજ્યતન્ત્રેડસ્મિન્ મહામોહકારિણિ ચ યૌવને કુમાર, તથા પ્રયતેથા યથા નોપહસ્યસે જનૈ:, ન નિન્દ્યસે સાધુભિ:, ન ધિક્ ક્રિયસે ગુરુભિ:, નોપાલભ્યસે સુહૃદ્ભિ:, ન શોચ્યસે વિદ્વદ્ભિ:, યથા ચ ન પ્રકાશ્યસે વિટૈ: ન પ્રતાર્યસેડકુશલૈ:, નાસ્વાદ્યસે ભુજઙ્ગૈ:, નાવલુપ્યસે સેવકવૃક્કૈ:, ન વજ્ર્યસે ધૂર્તૈ:, ન પ્રલોભ્યસે વનિતાભિ:, ન વિડમ્બ્યસે લક્ષ્મ્યા, ન નર્ત્યસે મદેન, નાક્ષિપ્યસે વિષયૈ:, નાવકૃષ્યસે રાગેણ, નાપહિયસે સુખેન। કામં ભવાન્ પ્રકૃત્યૈવ ધીર:, પિત્રા ચ સમારોપિતસંસ્કાર:, તરલહૃદયમપ્રતિબદ્ધઞ્ચ મદયન્તિ ઘનાનિ। તથાપિ ભવદ્ગુણસન્તોષો મામેવં મુખરીકૃતવાન્।

પ્રશ્ન:૩ સંસ્કૃતભાષયા અનુવાદો વિધેય:।

(૧૭)

હે મિત્ર પુંડરીક ! આ મને સુવિદિત છે. માત્ર તને આટલું જ પૂછું છું કે તે જે કાર્ય શરૂ કર્યું છે એ શું ગુરુઓએ ઉપદેશેલું છે ? કે ધર્મશાસ્ત્રમાં વાંચેલું છે ? કે પછી આ ધર્મને મેળવવાનો એક ઉપાય છે ? કે એ તપનો બીજો કોઈ પ્રકાર છે ? કે આ સ્વર્ગમાં જવાનો માર્ગ છે ? કે આ વ્રતનું રહસ્ય છે ? કે આ મોક્ષ પ્રાપ્તિની યુક્તિ છે ? અથવા તો અન્ય પ્રકારનો નિયમ છે ? આ તો મનથી પણ વિચારવાનું આપના માટે કેવી રીતે ઉચિત છે ? તો કહેવાની કે જોવાની વાત જ શી ? કેમ અજ્ઞાનીની જેમ, આ દુષ્ટ મન્મથ વડે પોતાની જાતને ઉપહાસનું પાત્ર બનાવાઈ છે એમ કેમ જોતા નથી ? મૂર્ખ માણસ જ મદનથી દુ:ખી બને છે. સાધુજનોથી નિન્દિત અને પ્રાકૃતજનો વડે આદર પામતા આ પ્રકારના વિષયોમાં આપને સુખની વળી શી આશા ?

અથવા

(P.T.O.)

પ્રશ્ન:૩ સંસ્કૃતભાષયા અનુવાદો વિધેય: ।

(૧૭)

વસંતનો વૈભવ જનજીવનમાં પણ નવચેતનનો સંચાર કરે છે. પરાગથી મધમધતો વાસંતી વાયરો માનવહૃદયને આનંદહિલોળે ચડાવે છે. આ એ જ વસંત છે, જેણે ભલભલા તપસ્વીઓના કઠોર તપ પણ પીગળાવી નાંખ્યા હતાં! રંગ, રૂપ અને ગંધની વાસંતી બહાર માનવમનને ડોલાવે છે. માનવી એ આનંદ વિવિધ ઉત્સવો ઉજવીને વ્યક્ત કરે છે. વસંત સાથે સંબંધ ધરાવતા તહેવારો મળી આવે છે. વસંતના ઉપહાર જેવા વસંતપંચમી, હોળી અને ધૂળેટીના ઉત્સવો કેવી ધામધૂમથી ઊજવાય છે! જુદાજુદા રંગમાં જીવનનો આનંદ અને પ્રેમ છલકાઈ ઊઠે છે અને અબાલવૃદ્ધ સર્વ રસમગ્ન બની જાય છે. વાજિંત્રો સાથે ગવાતાં વસંતગીતોની મીઠી હલક વાતાવરણને અનોખા આનંદથી ભરી દે છે. પ્રકૃતિની મધુરતાનું આ સાકાર રૂપ જોઈ કવિ હૃદયમાં કાવ્ય સ્ફૂરે છે. ચિત્રકારો વસંતના વૈભવને રેખા અને રંગમાં ઊતારવા મથે છે.

પ્રશ્ન:૪ અધો લિખિત ગદ્યખંડાત્ સંસ્કૃતભાષયા ઉત્તરં લિખતુ ।

(૧૮)

પ્રાચીનકાલાદેવ કાવ્યશાસ્ત્રેષુ અનુશાસનસ્ય મહિમા દૃશ્યતે એવ । એકસ્મિન્નેવ કાર્યશાલાયાં બહવો જનાઃ સ્વ-સ્વ કાર્યસમ્પાદનં કુર્વન્તિ । તત્ર તેષુ વિચારધારાષુ વિભિન્નતા ભવત્યેવ । યદિ તત્ર પદાનાં પદાધિકારીણાં વા તારતમ્યક્રમેણ વ્યવસ્થા ન સ્યાદ્, જનાશ્ચ સ્વીયાં સ્વીયાં ઇચ્છામેવાવલમ્બ્ય કાર્યં કુર્યુસ્તર્હિં તત્કાર્યમ્ અકાર્યમેવ ભવેત્ । યથા એકસ્ય એકીકૃત સમુપસ્થિતિઃ ભવતિ, તદા તસ્ય ગણના રજ્જુરૂપેણ ભવતિ । યેન બલેન પરમશક્તિ-સમ્પન્ન-હસ્ત્યપિ નિબદ્ધો ભવતિ । એવમ્ અનુશાસનબલેન એક્યભાવં પ્રાપ્ય જનાઃ મહાન્ત્યપિ કાર્યાણિ શ્રમેણ વિનૈવ સાધયન્તિ । સૈનિકાનાં શક્તિસ્તુ સદા અનુશાસને એવ વર્તતે । છાત્રાણાં કૃતે ત્વયં ગુણઃ પરમાવશ્યક અસ્તિ । બાલ્યાવસ્થાયાં છાત્રાણાં મનાંસિ વિવિધવિધક્રીડાં વિહાય અધ્યયનોન્મુખાઃ ન ભવન્તિ । પ્રાયસ્તે પઠનેન ઉદ્વિગ્ના ઇવ ભવન્તિ, કિન્તુ ગુરૂણામનુશાસનેન ભીતાઃ તેષામ્ આદેશં પાલયન્તિ, તદનુદારેણ કાર્યં ચ સમ્પાદયન્તિ । યથા રોગપીડિતો જનોઽનિચ્છયા એવ કટુકૌષ્ઠં ગૃહ્ણાતિ, કિન્તુ પરિણામે રોગશાન્ત્યા એ એવ સુખમનુભવતિ । એવમેવ પ્રારમ્ભે વિરતિમ્ આવહદ્ અપિ શાસ્ત્રાધ્યયને પરિણામે શાન્તિસુખમેવ અનુભવતિ । અત એવ વિદ્યાર્થીજીવને અનુશાસનસ્ય મહતી આવશ્યકતા વર્તતે ।

પ્રશ્નાઃ

૧. અનુશાસનસ્ય મહિમા કુત્ર દૃશ્યતે ?
૨. ઉપર્યુક્તપાઠાંશસ્ય શીર્ષકં લિખતુ ?
૩. એક્યભાવેન જના કિં કુર્વન્તિ ?
૪. છાત્રાણાં કૃતે કોઽસ્તિ આવશ્યકઃ ગુણઃ ?
૫. પ્રાયઃ પઠનેન કે ઉદ્વિગ્નાઃ ભવન્તિ ?
૬. અસ્ય ગદ્યખંડસ્ય કઃ બોધઃ ?